

Manual of Galician Linguistics

O *Manual o Galician Linguistics* foi concibido para servir de obra de referencia para o estudo da lingua e da lingüística galega. O seu precedente máis inmediato pode atoparse nos oito capítulos publicados en 1994 no sexto volume do *Lexikon der Romanistischen Linguistik (LRL)*. Estes capítulos, que proporcionaban unha visión xeral actualizada do estado da lingüística galega naquel momento, supuxeron no seu día un avance significativo na difusión do coñecemento sobre a lingua galega dentro da comunidade científica.

Como é ben sabido, a investigación lingüística sobre o galego ten unha historia curta e irregular. Son ben coñecidas as palabras a este respecto de Dámaso Alonso, cando, hai pouco máis de cincuenta anos, lamentaba o "increíble atraso de los estudios de lingüística gallega". Esta extrema precariedade corroborábase poucos anos máis tarde Carballo Calero, que no apéndice bibliográfico contido na primeira edición da súa *Gramática elemental del gallego común* (1966) apenas conseguía recoller corenta referencias de moi desigual valor.

Hai dous puntos de inflexión no desenvolvemento da lingüística galega entre os máis de cincuenta anos que separan a situación descrita por Dámaso Alonso e Carballo Calero e o momento actual. A primeira sitúase entre finais da década de 1960 e principios da década de 1970, cando a incorporación da lingüística galega aos estudos universitarios sentou as bases necesarias para o seu despegue. Este cambio deu lugar á formación de grupos de traballo cunha sólida formación filolóxica e a unha significativa renovación e modernización das liñas de investigación, caracterizadas pola adopción de bases metodolóxicas similares ás empregadas noutros ámbitos lingüísticos. Ademais, iniciáronse proxectos a gran escala para describir as variedades faladas dentro do dominio lingüístico galego.

O segundo punto de inflexión para o desenvolvemento da lingüística galega ten as súas raíces nas profundas transformacións producidas no marco xurídico español nos anos inmediatamente posteriores á fin do réxime franquista. O recoñecemento da cooficialidade da lingua galega na Constitución Española de 1978, desenvolvida nos anos seguintes no Estatuto de Autonomía (1981) e na Lei de Normalización Lingüística (1983), debuxou un escenario, difícil de imaxinar só uns poucos anos antes, caracterizado por unha ampliación moi significativa do espectro funcional ocupado polo galego. Isto, á súa vez, cambiou o rumbo da lingüística galega. Os avances máis significativos neste proceso de ampliación do espazo funcional producíronse nos ámbitos da educación, os medios de comunicación públicos e as administracións autonómica e local, onde ata ese momento o galego non tivera practicamente presenza. Como consecuencia, esta ampliación do espazo funcional deu lugar a unha diversificación dos intereses da lingüística galega, que comezou a abordar aspectos que antes non estaban atendidos adecuadamente, como a planificación lingüística, a normalización, a terminoloxía, a neoloxía, etc.

Deste xeito, pódese dicir que no último medio século, a produción científica sobre o galego aumentou en cantidade e calidade, e, ao mesmo tempo, que a reflexión sobre a lingua comezou a ter repercusións nos estudos da lingüística xeral e, máis concretamente, no ámbito da lingüística románica.

Os editores do *Manual de Lingüística Galega* organizaron e deseñaron o volume seguindo a tradición das obras de referencia sobre linguas románicas. A intención foi reunir unha serie de expertos para desenvolver achegas actualizadas sobre os aspectos fundamentais da investigación en lingüística galega. O obxectivo desta colección é que os lectores atopen unha presentación do estado da arte nas principais subdisciplinas da lingüística e unha caracterización integral de cada unha das variedades románicas. En liña con este obxectivo, cada capítulo do volume aborda os temas de forma exhaustiva, clara e rigorosa para que o lector poida obter a información fundamental que lle poida servir de punto de partida para realizar un estudo máis profundo.

O primeiro capítulo (1 *Galician and Romance Linguistics*) repasa o tratamento dado ao galego nos estudos románicos, desde as primeiras obras ata os nosos días. Ademais, ofrece unha caracterización lingüística comparativa do galego en contraste coas variedades iberorománicas máis próximas: asturleonés, portugués europeo e castelán. Os seguintes oito capítulos son concibidos como unha descrición do sistema lingüístico, abordando os niveis fonético (2 *Phonetics and Phonology*), gramatical (3

Inflectional Morphology, 4 *Word Formation* e 5 *Syntax*), léxico (7 *Lexicography*), fraseolóxico (6 *Phraseology*) e textual (8 *Discourse Markers*).

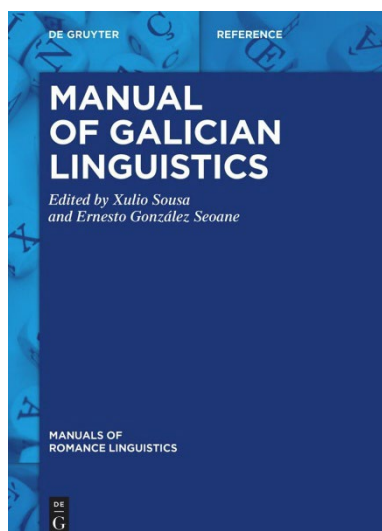
Tras a presentación do actual sistema lingüístico galego, seguen unha serie de capítulos que abordan aspectos relacionados co uso da lingua na sociedade: a variación dialectal (9 *Dialectal Variation*), a relación entre a lingua falada e escrita (10 *Spoken and Written Language*), o uso da lingua en diferentes contextos (11 *Language and Society*, 15 *Language and Education*, 16 *Galician and the Media* e 17 *Language and Emigration*), as consecuencias do contacto entre galego e español (12 *Galician-Spanish Language Contact*), e o proceso de formación da variedade estándar (13 *Codification and Standard Language* e 14 *Terminology and Neology*).

O último grupo de capítulos aborda o estudo da lingua galega desde unha perspectiva histórica. Tres capítulos están dedicados a presentar a historia do sistema lingüístico a nivel fonético (20 *Historical Phonetics and Phonology*), morfolóxico (21 *Historical Morphology*) e léxico (22 *History of Galician Lexicon*). As características e a historia dos nomes de lugares e nomes persoais son abordados nun capítulo separado (23 *Onomastics*). A análise dos compoñentes diacrónicos complementábase cun capítulo dedicado á historia social da lingua (18 *Social History of the Galician Language*) e outro sobre a aparición da escrita en galego (19 *The Emergence of Galician as a Written Language*). O volume péchase cun capítulo dedicado á historia da lingüística galega (24 *Linguistic Historiography*), que repasa a produción científica sobre o galego desde o ano 1963 ata 2015.

Os compiladores do volume queremos agradecer aos editores da colección, Günter Holtus e Fernando Sánchez-Miret, así como ás coordinadoras editoriais, Christine Henschel e Gabrielle Cornefert, pola súa atención e sabios consellos. Beizón tamén para todos os colaboradores do volume, polo seu apoio e paciencia en todas as fases do proxecto.

Editado por Xulio Sousa e Ernesto González Seoane
Serie Manuals of Romance Linguistics (eds. Günter Holtus & Fernando Sánchez-Miret)

Editorial: De Gruyter
Contribucións/capítulos: 24
Autores das contribucións: 28
Ano de copyright: 2025
Páxinas 12 + 572
Ilustracións: 10
Táboas: 21

Contido

Introduction

Xulio Sousa and Ernesto González Seoane

1 Galician and Romance Linguistics

Ildikó Szijj and Xulio Sousa

2 Phonetics and Phonology

Xosé Luís Regueira Fernández and Elisa Fernández Rei

3 Inflectional Morphology

Francisco Dubert García

4 Word Formation

Ernesto González Seoane

5 Syntax

Francisco Cidrás

6 Phraseology

María Álvarez de la Granja

7 Lexicography

María-Dolores Sánchez-Palomino

8 Discourse Markers

Xosé Ramón Freixeiro Mato

9 Dialectal Variation

Xulio Sousa

10 Spoken and Written Language

Johannes Kabatek

11 Language and Society

Bernadette O'Rourke

12 Galician-Spanish Language Contact

Gabriel Rei-Doval

13 Codification and Standard Language

Serafín Alonso Pintos

14 Terminology and Neology

Xosé María Gómez Clemente and Xavier Gómez Guinovart

15 Language and Education

Bieito Silva Valdivia and María López Sáñez

16 Galician and the Media

Benigno Fernández Salgado and Beatriz Feijoo Fernández

17 Language and Emigration

Eva Gugenberger

18 Social History of the Galician Language

Henrique Monteagudo

19 The Emergence of Galician as a Written Language

Juan Pedro Sánchez Méndez

20 Historical Phonetics and Phonology

Ramón Mariño Paz

21 Historical Morphology

Rosario Álvarez

22 History of Galician Lexicon

Gonzalo Navaza

23 Onomastics

Ana Isabel Boullón Agrelo

24 Linguistic Historiography

Xosé Antonio Fernández Salgado

Lista de autores

Serafín Alonso Pintos Universidade de Santiago de Compostela
Rosario Álvarez Universidade de Santiago de Compostela
María Álvarez de la Granja Universidade de Santiago de Compostela
Ana Isabel Boullón Agrelo Universidade de Santiago de Compostela
Francisco Cidrás Universidade de Santiago de Compostela
Francisco Dubert García Universidade de Santiago de Compostela
Beatriz Feijoo Fernández Universidad Internacional de la Rioja
Elisa Fernández Rei Universidade de Santiago de Compostela
Benigno Fernández Salgado Universidade de Vigo
Xosé Antonio Fernández Salgado Universidade de Vigo
Xosé Ramón Freixeiro Mato Universidade da Coruña
Xosé María Gómez Clemente Universidade de Vigo
Xavier Gómez Guinovart Universidade de Vigo
Ernesto González Seoane Universidade de Santiago de Compostela
Eva Gugenberger Europa-Universität Flensburg
Johannes Kabatek Universität Zürich
María López Sánde Universidade de Santiago de Compostela
Ramón Mariño Paz Universidade de Santiago de Compostela
Henrique Monteagudo Universidade de Santiago de Compostela
Gonzalo Navaza Universidade de Vigo
Bernadette O'Rourke University of Glasgow
Xosé Luís Regueira Fernández Universidade de Santiago de Compostela
Gabriel Rei-Doval University of Wisconsin-Milwaukee
Juan Pedro Sánchez Méndez Université de Neuchâtel
María-Dolores Sánchez-Palomino Universidade da Coruña
Bieito Silva Valdivia Universidade de Santiago de Compostela
Xulio Sousa Universidade de Santiago de Compostela
Ildikó Szijj Eötvös Loránd Tudományegyetem